

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispvtatio III. De dissolutione Sponsalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](#)

non agitur de vitando peccato, sed tantum de praeditio tertiae proinde ad minus fuerit requisitus duo omni exceptione maiores, sicut generaliter in omnibus aliis causis: quia quod sufficiat unus, est

speciale priuilegium in dicto cap. *Super eo. de Testibus, & in dicto cap. Praterea. de Sponfaliibus, concessum oppositioni impedimenti, quia tunc agitur de vitando peccato.*

DISPUTATIO III.

De natura & essentia Matrimonij.

DIFFICULTAS I.

Quid sit Matrimonium.

MATRIMONIVM dicitur à munere matris in spe; quia mulier idem contrahit matrimonium, ut mater filiorum efficiatur: & non dicitur patrimonium à munere patris in spe; tum quia in filiorum generatione mater est certior quam pater, tum etiam quia mater maiorem operam ponit in filiorum generatione & educatione. Matrimonium ergo dupliciter sumitur: uno modo, pro ipso contractu; & sic sumitur, quando matrimonium dicitur esse unum ex septem Sacramentis; altero modo sumitur pro vinculo orto ex ipso contractu, & post contractum perseverante; & sic sumitur ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, habito in Concilio Florentino post ultimam sessionem, dum ait, consensum mutuum expressum esse causam efficientem matrimonij.

Hoc ergo supposito, matrimonium communis Doctorum contentum, & approbatione Alexan-
dri. III. i. II. i. in cap. *Illud quoque. i. i. de Praesumptionibus*, definitur quod sit *viri & mulieris maritalis coniunctio inter legitimas personas, indissidam vita confundendam reuinens.*

Pro huius autem definitionis declaratione supponendum est, in matrimonio septem reperi. Primò reperitur mutuus consensus de praesenti, circa mutuam corporum traditionem. Secundò reperiuntur verba, vel alia signa, quibus contrahentes pacientur de dicta mutua corporum traditione, & exprimit dictum mutuum consensum circa illam. Tertiò reperitur mutuum dominium corporum traditum, seu translatum, quod est effectus primarius, & simul obiectum ipsius contractus coalescentis ex mutuo illo consensu, & ex exteriori expressione illius. Quartò reperitur mutua radicalis obligatio in his, quae pertinent ad proliis generationem, quia coniuges obstringuntur seu obligantur (qua dicitur *vinculum*) ex aduerso correspondens dicto mutuo dominio, quia dominio in uno correspontet obligatio in altero, & econtra. Quintò reperitur aliud mutuum ius proximum in corpore alterius, ortum ex dicto mutuo dominio, sicut in materiis aliorum contractuum. Sextò reperitur mutua proxima obligatio in his quae pertinent ad proliis generationem, ex aduerso correspondens dicto mutuo iuri proximo, de quibus amplius dicemus Disputatione VII. Difficultate VII. Est autem tam dominium, & ius proximum, quam obligatio radicalis & proxima, quid extrinsecum, siue reale siue rationis, vtpote proueniens ex signis, quorum ratio-

formalis etiam est siue in extrinseco siue reali rationis. Tandem septimus reperitur vius seu copula coniugalis.

In dicta ergo definitione matrimonij pro gene-
re ponitur *coniunctio*, & pro differentia ponitur
maritalis (id est ordinata ad proli generationem)
per quas dicta mutua radicalis obligatio, seu vin-
culum coniugum explicatur, & sufficienter, ut
confat. Vnde reliqua particulae ponuntur ad ma-
tiorem declarationem. Dicitur enim, *inter legitima-
tas personas*, quia dicta obligatio tamquam contra-
hit inter personas habiles secundum leges: ad-
ditur vero, *individuam vitæ confundendam reti-
nens*, ut indissolubilitas dicti vinculi, seu dictæ
mutuae obligationis significetur.

Ex dictis constat, dicta definitione matrimo-
nium, sumptum pro contractu, definiri non essen-
tialiter, sed descriptiue; quia per illam explicatur
mutua radicalis obligatio, qua non est essentia
contractus, sed eius primarius effectus, & quasi
passio ab ipso inseparabilis: & matrimonium
sumptum pro vinculo, essentialiter definiri; sic
ut hac definitione, *animal aptum ad ridendum,*
homo descriptiue, & *risibile* essentialiter defi-
niuntur.

DIFFICULTAS II.

*Quis consensus, seu quæ intentio require-
tur ad essentiam & valorem contractus
Matrimonij.*

Conueniunt Doctores, ad essentiam & valorem contractus matrimonij aliquem consensum requiri, quia ex consensu & ex actione exteriori, expressum consensus, coalescit essentia huius contractus, sicut cuiuscumq; alterius; & non sufficere consensum viuis, sed requiri consensum viri q; contrahentis, ut definitum est ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & definitum fuerat in cap. *Tua. 26. de Sponfaliibus.* Et merito, quia contractus matrimonij est mutuus.

Et non sufficit, quod consensus iste sit quadam simplex voluntas, sed requiri quod sit efficax intentio, ut significatur in dicto cap. *Tua*, quia per contractum matrimonij traditur dominium corporum, quod radi nequit absque consensu effi-
caci. Et non sufficit, quod procedat ex quacumque deliberatione (ex qua procedere debet, ut sit translatius dominij, & inductius obligationis) sed requiri, quod procedat ex plena, ad peccatum mortale sufficiente, quia contractus matrimonij est magni momenti, vtpote translatius dominij corporis in alteram personam ad commixtionem carnalem, & inductius gravis obligationis in ipso transferente dominium. Et non sufficit consensus, seu

6 seu intentio efficax traditionis dominij corporis tantum, in aliquo effectu perseverans virtualiter, sed requiritur actualis, & procedens ex actuali deliberatione dicta traditionis: alias consensus non erit in se ipso humanus & liber, & ex ipso non posset oriiri translatio humana dominij, & obligatio moralis, vt diximus Disp. I. Difficultate ix.

Vnde amentes, ebrij, dormientes, & pueri qui nondum ad perfectum usum rationis peruenirent, non possunt validè contractum matrimonij celebrare, ex defectu plena deliberationis, quam dicimus requiri.

DIFFICULTAS III.

Vtrum consensus, ad essentium & valorem contractus Matrimonij requisitus, debeat ferri in mutuam corporum traditionem.

7 Conueniunt Doctores, ad essentiam & valorem contractus matrimonij requiri, consensus seu intentionem ferri in mutuam translationem dominij corporum, in ordine ad commixtionem carnalem, non minus quam actionem ipsam exteriorem expressiuam conuersus; quia dicta mutua translatio est ipse primarius effectus, & per se resultans ex contractu ipso matrimonij, & ad quem primario ordinatur: contractus autem matrimonij, sicut quicunque aliis, essentialiter componitur ex consensu voluntatis, & ex actione exteriori; ergo non minus consensus ipse, quam actione exterior, ferri debet in mutuam translationem dominij corporum ad commixtionem carnalem, quamvis necessarium non sit in eam translationem expresse ferri, sed sufficit confusè tendendo, videlicet in id quod fit contra dictu matrimonij, & ex ipso resultat, confusè apprehensum, & non expressum adhuc actione ipsa exteriori.

8 Vnde qui à nativitate simul est surdus & mutus, si sit videns, & perspicacis ingenij, poterit validè contrahere matrimonium; quia signis, visu perceptis, poterit percipere, contractu matrimonij, quem vider aliquando celebrari, aliquid fieri ordinatum ad commixtionem carnalem; ac proinde in id contentire, & de consignis pacifici: secus verò si etiam sit cæcus, vt contra plures docet Sancius lib. I. disp. 8. quia defectu auditus & virtus nequit adhuc confusè percipere contractum matrimonij, & eius primarium effectum.

DIFFICULTAS IV.

Vtrum consensus, ad valorem contractus Matrimonij requisitus, debeat ferri in tria bona Matrimonij.

9 Supponimus, tria esse bona matrimonij, nempe perpetuitatem, problem, & fidelitatem. Hoc ergo supposito, conueniunt Doctores, ad contractum matrimonij essentialiter requiri, quod consensus seu intentio feratur, salemente implicite seu confusè, in perpetuitatem traditionis corporum; quia tantum traditio perpetua est effectus ipsius contractus, & non temporaria; quia haec est utpote nocua proli, ad quam contractus ma-

trimonij suā naturā ordinatur) nequit fieri ab hominibus validè, fertur autem implicite in perpetuitatem, eo ipso quod contrahentes efficiuntur quod ipso contractu fieri potest, aut quod solet ab aliis fieri.

Secundò conueniunt, ad naturam & valorem huius contractus non esse necessarium, quod consensus seu intentio feratur in alia duo bona, nempe in generandam problem, & in seruandam fidem, quia haec duo non sunt per ipsum consentium, & necessarium non est, quod consensus feratur in id quod non sit per ipsum; quia ipse, & pactio exterior, ex quibus contractus ite coalecit, tandem requirunt ut mediis eis aliquid fiat.

Est tamen difficultas, An intentio contraria poli, vt intentio eam vitandi, & contraria fidelitati, vt intentio non reddendi debitum, & adulterandi, obstat naturae & valori huius contractus.

Angelus v. Matrimonium, 2. n. 23. Henricus 11. de Matrimonio cap. 12. & Petrus Soror evan- mant, intentionem contrariam proli & fidelitatis obstatore valori huius contractus, ita vt si contrahatur animo impediendi generationem proli, aut non seruandi fidem, non fiat validè; quia dicta duo, nempe generatio proli, & seruare fidem, pertinent ad substantiam huius contractus; ergo intentio ipsius aut cuiilibet ipsorum contraria impossibiliter valorem illius.

Sancius lib. 2. disputat. 24. Egidius disputat. 24. Ochagavia dub. 4. & Fillius ex istimā, intentionem contrariam proli & fidelitatis non nocere valori contractus matrimonij, & merito; quia valorem huius contractus non nocet, nisi intentio incompossibilis cum intentione necessaria ad valorem illius: neutra autem intentio ex dictis est incompossibilis cum intentione necessaria, quia ad valorem non est necessaria alia intentio, quam efficiendi id quod contractu ipso valido immediate efficitur; eo autem immediate & primario tantum efficitur mutua corporum traditio in ordine ad commixtionem carnalem, & mutua obligatio ipsi traditioni ex adultero correspondens in altero; & quidquid aliud contractu ipso efficitur, est resultans ex ipsa traditione & obligatione, ab ipso novo aliquo consensu superadditio. Intentionem autem tradendi mutuo corpora ad usum coniugalem, & ad hunc mutuò se obligandi, non est contraria intentio vitandi problem, neque intentio non seruandi fidelitatem; sicut ipsum vitare problem, & seruare fidelitatem, quia sunt obiecta dictarum intentionum, non sunt incompossibilia cum dicta mutua traditione & obligatione, que sunt obiecta intentionis necessaria ad valorem contractus matrimonij; quia quavis vitare problem, & non seruare fidem, fint violatio iurius traditi, & obligationis contractae ex contractu matrimonij, & in hoc sensu sint contra illa; non rarer sunt incompossibilia cum eis. Ex quo continetur antecedens rationis aduersariorū est fallit.

Sed an intentio se obligandi ad vitandum problem, & ad non seruandum fidem, & deductio corrum in paclum, obstat valori matrimonij, examinabimus Disputatione VII.

DIFFICULTAS V.

Vtrum consensus, ad valorem contractus
Matrimonij requisitus, debeat ferri
in copulam.

Conueniunt Doctores contra Michaëlem Medinam, non requiri, consentium seu intentionem contrahentium expressè ferri in copulam; quia ad valorem huius contractus sufficit, quod consensus expressè feratur in id quod per ipsum fit (imò in id tantum quod per ipsum immediatè fit; quia quocumque aliud necessariò resultatax effectu immediato, ab illo superadditò consensu;) copula autem non fit per contractum matrimonij.

Est ergo difficultas, An consensus debeat ferri implicitè seu tacite in illam, quia alii affirmant, & alii negant.

Circa hanc difficultatem, quæ potius est nominis quam rei, negari non potest, dictum consensum debet aliquo modo ferri in copulam; quia ferri debet directè in mutuam corporum traditionem in ordine ad copulam, & in mutuam obligacionem radicalem ad eandem copulam, ac proinde aliquo modo debet ferri in copulam. Nihilominus quia copula non est effectus dictæ traditionis & dictæ obligationis, in quas consensus debet directè ferri, sed tantum est purum obiectum, aut extremum quod respiciunt; ideo, quamvis consensus debeat ferri directè in dictam dominij corporum traditionem, & in dictam obligationem, non fit quod debeat ferri implicitè in copulam, sed tantum connotatiuè, indirectè, & in obliquo: quia id quod non est effectus, sed tantum purum obiectum, aut purum extremum, non implicatur & continetur in eo cuius est obiectum & extremum.

Ex quo fit, intentionem contrariam copula, id est, non videnti matrimonio, non nocere valori contractus matrimonij, vt docent communiter Doctores; quia dicta intentio non est incompositibilis cum intentione tradendi dominium corporis ad dictum vnum, & scilicet obligandi ad illum; quæ sufficit ad valorem contractus matrimonij: quia dicta traditio & obligatio est sufficiens materia substantialis contractus matrimonij, & effectus immediatus illius, ex quo semel posito, necessariò oriuntur reliqui effectus, si alii sunt.

DIFFICULTAS VI.

Vtrum contractus Matrimonij possit fieri
absque consensu contrahentium.

Conueniunt Doctores, contractum matrimonij nulla potentia, adhuc Dei, fieri posse absque mutuo contrahentium consensu; quia contractus iste, sicut quilibet alius, essentialiter coalescit ex dicto consensu, & ex actione exteriori, sicut homo ex anima rationali & ex corpore.

Est tamen difficultas, An status ipse matrimonialis, qui transacto contractu permanet, possit fieri absque consensu contrahentium.

Et Primò est difficultas, An possit fieri à Republica humana. Ratio difficultatis pro parte affirmata

tua, desumitur ex cap. Is qui fidem, 3. de Sponsalibus, vbi decernitur, sponsalia tranire in matrimonium per copulam subfecutam; & ex cap. finali de Conditionibus appositi, vbi decernitur, matrimonium sub conditione impossibili contractum, esse validum; & tamen in his duobus casibus sapè deficit consensus contrahendi: ergo Respublica saltem Ecclesiastica potest absque coniugum consensu eos matrimonialiter coniungere.

Nihilominus conueniunt Doctores, statum matrimoniale non posse absque consensu contrahentium fieri à Republica adhuc Ecclesiastica. Ita Sancius disput. 27. & Aegidius disp. 24. dub. 5. Sancius. & meritò: quia Respublica tantum habet potestatem supra res & corpora ciuium, quatenus publico bono expedit; bono autem publico non expedit, vt vir & femina contra eorum voluntatem matrimonialiter coniungantur; quia matrimonia ita facta sapè haberent infelices exitus. Et sanè in Republica humana nondum agnita est dicta potestas, sed tantum ad compellendum ad contrahendum voluntariè, quando est causa iusta ad id.

In dictis autem capitibus pro parte affirmatiua adductis, non decernitur, matrimonia illa esse valida, adhuc deficiente coniugum consensu, sed tantum dicitur, habenda esse ut valida; quia in eis casibus Ecclesia præsumit contrahentes matrimonialiter consensisse, & id ita vehementer præsumit, ut nullam admittat probationem in contrarium.

Secundò est difficultas, An possit fieri à Deo. Conveniunt Doctores, Deum possè feminæ tradere dominium corporis viri ad commixtionem carnalem, & contra viro dominium corporis feminæ ad eandem, absque eorum consensu: quia Deus est omnium, etiam corporum, verus dominus, non minus quam ipsis contrahentes, imò est supremus & independens; ergo independenter ab eorum consensu potest dictum mutuum dominium tradere, quod ipsis possunt.

Est tamen difficultas, An etiam independenter à contrahentium consensu possit à Deo fieri vinculum ipsum matrimonij.

Sancius lib. 2. disputat. 26. Fillius cap. 3. & Ochagavia Tract. 2. quart. 8. partem negotiatiām Sancius. tenuuntur, Primò, quia consensus coniugum est de Fillius. essentia status & vineuli matrimonialis. Secundò, Ochagavia. quia vinculum matrimonij est mutuum animorum vinculum; ergo nequit fieri absque mutuo animorum consensu. Tertiò, quia vinculum matrimonij est relatio quadam, confurgens ex mutuo coniugum consensu, tamquam ex fundamento; ergo nequit absque illo fieri à Deo, sicut neque paternitas in aliquo absque generatione ab eo proveniente. Quarò, quia status Religiosus nequit à Deo in aliquo fieri absque eius consensu libero, ergo neque status matrimonialis.

Valentius vero disp. 10. quæst. 3. punct. 1. Henriquez 11. de Matrimonio c. 1. & Aegidius disp. 24. Valentia. Henriquez. dub. 5. partem affirmatiuam tradunt, & meritò: Aegidius. quia vinculum matrimonij, ut diximus Difficul. 1. nihil aliud est, quam mutua radicalis obligatio, ex aduerso correspondens mutuo dominio corporum, qua coniuges manent mutuo colligati seu obligati in ordine ad commixtionem carnalem. Deus autem, ut iam diximus, & admittunt aduersarij, utpote omnium, etiam corporum dominus supremus & independens, potest independenter

à coniugum consensu tradere & transferre mutuum dominium corporum eorum ; ergo etiam vinculum ex aduerso correspondens dicto mutuo domino translatu; quia eo ipso, quod vni traditur dominum corporis alterius, huic alteri necessariò concomitante incit obligatio respectu illius cui traditum est dominium.

18 Ex quo deducimus, statum matrimonialem relictum, & permanentem transactu contractu matrimonij, non consistere in solo vinculo, sed coalescere ex vinculo ipso (consistente in dicta mutua obligatione) & ex dicto mutuo dominio.

Ad primam ergo rationem aduerteriorum negamus, consensum esse de essentiâ status & vinculi matrimonialis, sed tantum esse causam efficientem illius, quâni sit de essentiâ contractus matrimonij.

Ad secundam respondemus, vinculum matrimonij dici vinculum animi, non quia essentia alterius consistat in animorum unione (alijs vinculum non perseveraret inter coniuges animo disidentes) aut quia necessariò & essentia alterius dependeat ab animorum consensu; sed quia solet esse occasio mutui amoris.

Ad tertiam concedimus, vinculum matrimonij esse relationem (quâni non intrinsecam, sed extrinsecam) conurgentem proximè ex mutuo coniugum consensu; posse tamen coniugere, & non minus, ex sola voluntate & consensu Dei; qui etiam est dominus corporum contrahentium omnino independens ab ipsis.

19 Ad quartam concedimus, Deum non posse se folo absque consensu Religiosi in eo efficiere Religionis statum (vt modo est) consistentem in obligatione fidelitatis Religiosae seu sacrae, ote ex voto; quia ex solo voto oriri potest, & votum nequit fieri absque consensu voluntatis: potest tamen se solo efficer statum matrimoniale, absque coniugum consensu; quia status iste consistit in obligatione iustitiae ad commixtione carnalem, & in dominio cui correspondet ea obligatio, que oriuntur ex consensu dominorum corporum, & quia Deus etiam est dominus corporum coniugum melius quam ipsis, & ab ipsis independens, ideo ipsis solus absque eorum consensu, seu independenter ab eo, potest dictum dominum tradere, & dictam obligationem inducere.

20 Addunt nonnulli ex his qui nobiscum sentiunt, Deum de facto primos parentes matrimonialiter coniunxisse absque eorum consensu, iuxta illud Matth. 19. *Quod Deus coniunxit, homo non separat.* Id tamen credendum non est, vt aduentur Sancius & Aegidius, quia non expediebat matrimonium primorum parentum, quod erat initium, & futurum erat norma aliorum que sunt ex consensu coniugum, fieri absque illorum consensu: illud autem Matth. 19. generaliter de omni matrimonio dicitur, vt deducatur ex contextu; non quia Deus se solo efficiat vinculum matrimonij, sed quia Deus excitatus ad celebranda matrimonia, & eorum celebrationem approbavit & approbat.

DIFFICULTAS VII.

Vtrum qui falso existimat se esse inhabile ad contractum Matrimonij, possit habere consensum sufficientem ad valorem illius.

21 **S**upponimus (in quo nequit esse controversia) Seum, quia ita falso existimat sibi esse aliquod

impedimentum dirimens, ac proinde se esse inhabilem, vt habeat formidinem oppositam partis, posse habere consensum sufficientem ad valorem contractus matrimonij; quia tunc potest habere consensum seu intentionem efficacem tradendi dominium sui corporis, & se obligandi sub conditione, si sit habilis, & possit; quia tunc concipit, fortasse se esse habilem, & posse; haec autem intentione sufficiens est ad contractum matrimonij, quia est efficax, & sub conditione de praesenti vera & substantia.

Difficultas tamen est, An is, qui firmiter absque formidine seu habitatione credit se esse inhabibilem ad matrimonium, possit habere consensum sufficientem ad valorem illius.

Sancius l.2. disp. 33. & Couarruicias 4. Decret. p. 2. c. 3. §. 7. partem affirmantur nentur; quia ille de talis potest habere intentionem seu consensum est, efficacem sub conditione, si forte possit, que sufficiens est; sicut etiam hereticus, qui absque formidine existimat Baptismum non esse Sacramentum, potest valide baptizare; quia potest baptizare sub conditione, si forte sit Sacramentum.

Nauartus vero c. 22. nu. 96. & Aegidius disp. 24. partem negativam tradunt, & merito: quia nemo potest ferri & efficaciter intendere id, quod absque formidine aliqua credit esse impossibile: & non solum non potest absolue, sed neque sub conditione, si forte possit; quia non cōcipit forte possibilias formidinarer, ergo eius animus nequit in id fieri & efficaciter ferri, adhuc sub dicta illa conditione.

Hereticus vero, quatuor omnino & absque formidine existimat Baptismum non esse Sacramentum, potest valide baptizare, non quia potest sub dicta conditione, quia verè non potest; sed qui stante iudicio illo firmo, intendere potest efficaciter quod Christus instituit, aut quod Ecclesia facit, quidquid illud sit; quod sufficit ad valorem Baptismi, quia eo ipso confusè intendere efficaciter Sacramentum, quia in eo obiecto, nempe quod Christus instituit, aut quod Ecclesia facit, confusè, continetur efficere Sacramentum: qui vero omnino absque formidine credit se non posse accipere Matrem, v.g. in vxorem, non potest his verbis, *Accipit in meam*, intendere eam in vxorem accipere, non solum explesè, sed neque confuse; quia nequit intendere aliud obiectum in quo istud continetur confuse.

DIFFICULTAS VIII.

Vtrum ad valorem contractus Matrimonij requiratur, quod consensus actualis vtriusque sit simul tempore.

C onueniunt Doctores contra Panormitanum & Antonium de Butrio, ad valorem contractus matrimonij non requiri, quod consensus actualis vtriusque contractantis sit simul quasi contemporaneus statim post alterum; quia parva distantia inter vtrumque non nocet sumptati morali, quia sufficit ad valorem huius contractus, qui est qualiterum morale.

Est tamen difficultas, An ad valorem huius contractus necessarium sit, quod non sit magna distinctione inter vtrumque consensum.

Soror in 4. dist. 27. q. 1. a. 3. Sancius l.2. disp. 32. Couarruicias 4. Decret. p. 2. c. 4. Henriquez 11. de S. Matrimonio, c. 3. Basilius lib. 2. c. 16. & Bartholomaeus Ledesma de Matrimonio, dub. 17. docent,

Sotu
Hen
Leda
Sanc

Matr
Nan
Ag

requiri quod non sit magna distantia inter consensum actualem vnius, & consensum actualem alterius; quia post magnam distantiam non remanet nec durat moraliter consensus prior; ac proinde ex priori consensu multum distante a posteriori, & ex posteriori, non potest acta fieri contractus matrimonij, qui ex consensu virtusque essentia coalescit. Discrepant tamen isti Doctores in taxanda distantia, quae valori huius contractus obster: quia Sotus existimat distantiam septennij obstat, Henriquez distantiam biennij, Ledeisma distantiam vnius anni, Sancius vero taxationem distantiae obstantis remittit arbitrio prudentis, attentis pecularibus circumstantiis. Qui omnes supponunt, distantiam minorem ea quae ab ipsis assignatur, non obstat valori matrimonij.

Sotus.
Henriquez
Ledeisma.
Sancius.

Maior.
Nauarrus.
Aegidius.

25

Maior vero in 4. dist. 27. q. 1. Nauarrus cap. 22. n. 80. & Aegidius disp. 24. dub. 7. docent, nullam temporis distantiam inter consensum actualem vnius, & inter consensum actualem alterius, quamvis maximam, obstat valori contractus matrimonij, dum prior consensus permaneat saltem habitualiter, & merito: quia consensus, quamvis solum habitualiter permanens, sufficit ad effectum contractus matrimonij, nempe ad traditionem dominij corporis ad vsum coniugalem, & ad inductionem obligationis ad illum; ergo sufficit ad perficiendum contractum ex quo oritur dictus effectus. Consequens patet. Antecedens autem probatur, nempe quod consensus tantum habitualiter permanens sufficiat ad dictum effectum, quia effectus iste tantum consistit in extrinseca relatione, sive reali sive rationis; haec autem sufficienter potest consurgere ex consensu multo ante emisso, postea posito consensu alterius, sicut etiam ad applicandum valorem Sacrificij pro aliquo, sufficit intentio seu consensus multo ante praecedens, habitualiter tantum perseverans, vt diximus. Tractatus de Sacrementis in communi. Quamvis, ut in eo Tractatu diximus, ad efficiendum ipsum Sacrificium, & ad efficiendum quocumque Sacramentum, sit necessaria intentio perseverans saltem virtualiter in aliquo effectu, derivato ex ea intentione, media electione perseverante, procedente ex ipsa intentione. Ratio autem disparitatis inter intentionem effectus Sacrificij & Sacramenti ex una parte, & inter intentionem applicationis Sacrificij, & consensum seu intentionem matrimoniale ex altera, est, quia intentiones efficiendi Sacrificium, & efficiendi Sacramentum, sunt factitia operationes realium: v.g. intentio efficiendi Sacrificium, est intentio preferendi verba consecrationis, & intentio efficiendi Sacramentum, est intentio preferendi verba, & sive etiam efficiendi alteram actionem physicam, vt ablendi, aut vngredi: dicta autem operationes reales nequeum fieri ex intentione, nisi physice existente, aut in se, aut in aliquo effectu derivato ex illa modo supra dicto: intentio vero applicandi valorem Sacrificij non est factitia alicuius actionis realis, quae debeat ex ipsa intentione procedere, sed tantum est applicativa valoris, quod fit sufficienter ex eo solum, quod celebrans velit fructum sui Sacrificij (tunc aut postea ex alia intentione efficiendi) prodebet alicui: ad quod sufficit, quod praecesserit, & non sit renovata. Intentio etiam seu consensus matrimonialis, non est factitia alicuius actionis realis, quae debeat ex ipsa intentione procedere, sed tantum est traditiva dominij corporis ad vsum coniugalem,

& inducita obligationis corporis ad illam, quae consistunt in extrinseca relatione, seu respectu: ad quod, vt diximus, sufficit ipsa intentio tradendi dominium corporis ad vsum coniugalem, & ad eum se obligandi, quamvis praeterita sit, & non maneat nisi habitualiter.

26

Sed quamvis ad contractum matrimonij sufficiat consensus praecedens habitualiter, ad confidendum tamen Sacramentum matrimonij, seu ut dictus consensus & expressio illius fiant Sacramentum, requiritur (sicut ad efficienda alia Sacra-
menta) quod consensus & eius expressio fiant ex intentione efficiendi illud Sacramentum, quae intentio requiritur esse saltem virtualiter, quando elicetur consensus, & exterius exprimitur, sicut intentio aliorum Sacramentorum: sicut tamen elicito consensu, & facta exteriori expressione ex dicta intentione Sacramentali, postea quando aduenit consensus alterius, & expressio illius ex intentione saltem virtuali efficiendi Sacramentum, quamvis multo postea elicatur consensus, & fiat expressio illius ex dicta intentione, non tantum fieri contractus matrimonij, vt diximus, sed etiam fieri Sacramentum; quia si ex intentione, sive actuali sive virtuali efficiendi Sacramentum, ut supponimus.

Addidimus, dum prior consensus permaneat saltem habitualiter; quia si aliquo modo saltem habitualiter non permaneat, sed omnino desinet esse, non potest ad contractum, qui postea, adueniente consensu alterius, perficiendus erat, pertinere. Desinit autem prior consensus permanere omnino adhuc habitualiter, quando renouatur, sive expressa, vt patet, sive implicita, vt quando, postquam contentit in unam personam, consentit in alteram: & etiam quando consensus in suo elici fuit limitatus, sive expressa sive implicita vise ad aliquod tempus, delimit permanere adhuc habitualiter post tempus illud ad quod usq[ue] fuit limitatus. Quoties autem quis consentit, & non expressa in perpetuum, nec tempus aliquod determinatum suo consensu prescribit, consetur implicite tempus aliquod limitatum suo consensu prescribere: quia nullus est qui velit perpetuo consensum alterius expectare, & quod hoc insipissus manere. Quantum autem tempus censendum sit a quolibet usus prescriptum, prudentis arbitrio, attentis circumstantiis, penfundam est: quia aliquando longum, etiam ubi Tridentinum viger, vt quando quis per epistolam consentit in procul absensem, & aliquando breve, aut breuissimum, vt quando quis consentit in praesentem, a qua citio aut statim expectat consensum. Qui vero consentit in eam quae facte cōsentit, non eo ipso, quod ignoranter perseverat in eo matrimonio, centetur perseverare in priori consensu seu intentione contractandi (quidquid dicant Sancius & Aegidius) quia ea perseverantia non renouat dictam intentionem seu consensum, quia ea perseverantia non intendit contrahere, quia credit contractum iam usus perfectum; ac proinde tantum censendum est ab eo usus prescriptum tempus illud, quod attentis aliis circumstantiis, consetur ab eo prescriptum. Vnde si consentit in praesentem, censendum est breve aut breuissimum tempus suo consensu prescriptissime.

28

29

30

DIFFICULTAS IX.

Quomodo renouandus sit contractus Matrimonij, nullus ex defectu consensus veri, aut legitimi.

SVpponimus (in quo conueniunt Doctores) ad reualidandum contractum matrimonij, nullum ex defectu veri, consensus, siue in viroque contrahente, siue in uno tantum, quia vterque, aut tantum unus, solis verbis facte ab illo consensu contraxit, requiri, quod ille cui defuit consensus, siue vterque, siue tantum unus, de novo consentiat; quia contractus matrimonij nequit absque consensu vero utriusque fieri. Imo etiam requiritur, quod consensus de novo elicitus, exteriorius exprimatur, non solum quando uni tantum defuit consensus, ut contra Sancium lib. 2. disp. 32. aduerunt Aegidius disput. 24. dub. 10. & Basilius lib. 4. cap. 24. sed etiam quando defuit utriusque fieri. Ut docent Sancius & Basilius: quia expressio exterior antiqua exhibita, quando fuit factio consensus, nequit esse expressio consensus postea eliciti.

Supponimus Secundum, (in quo conueniunt Doctores) ad reualidandum contractum matrimonij nullum, quia consensus elicitus non fuit legitimus, & sufficiens, siue in viroque siue tantum in uno, vel ob metu grauem in viroq; vel tantum in uno, vel ob aliud impedimentum dirimus, requiri, quod postea, cessante causa nullitatis, ille cui defuit legitimus consensus, non solum quodam uni (in quo conueniunt Doctores) sed etiam quando utriusque, renouent consensum, etiam alter qui ignorat nullitatem. In quo contra nonnullos, existimantes, tunc non esse necessarium, quod ignorans nullitatem renouet consensum, conueniunt Sancius & communiter Doctores, & meritò: quia antiquus consensus, etiam alterius ignorantis nullitatem, quamuis fuit vere elicitus, fuit tamen nullus & illegitimus: ergo quamvis postea, quando cessat causa nullitatis, perseveret habitualiter, nequit legitimari & validari; quia non manet in se ipso, sed pratermititur. Imo etiam requiritur, quod exterior expressio renouetur, non tantum quando uni defuit consensus legitimus, ut contra Sancium aduerunt Aegidius & Basilius, sed etiam quando utriusque defuit, ut contra Vera-cruz in Append. ad Spec. art. 44. conc. 3. aduerunt Sancius, Aegidius & Basilius.

His ergo suppositis, difficultas est. An ad reualidandum contractum matrimonij nullum, quia uni defuit consensus verus aut legitimus, sufficiat quod iste renouet consensum, absque eo quod alter, qui vere & legitimè consensit, iterum de novo consentiat.

Sancius lib. 2. disput. 32. Aegidius disput. 24. dub. 10. Henriquez lib. 11. cap. 10. & Nauarrus cap. 22. num. 80. & alii docent, iustificera, quod ille, cui defuit consensus verus aut legitimus, de novo consentiat, absque eo quod alter iterum de novo consentiat; quia consensus illius, qui vere & legitimè consensit, perseverat habitualiter; ergo accedente de novo consensu illius qui facte aut legitimè consensit, fiet nouiter contractus matrimonij; quia ad huius valorem sufficit, quod posterior consensus adueniat, quando prior consensus perseverat.

Bartholomaeus Ledesma de Matrimonio libro 19. Felinus in cap. Ex parte Decani, de Refratis, Paulus Comitulus lib. 1. Responf. Moral. quæst. 120. & Basilius lib. 4. cap. 24. docent, & meritò, non sufficere, quod ille, cui defuit consensus verus aut legitimus, de novo consentiat, sed necessarium esse, quod vterque de novo consentiat. Et id esse necessarium, in quedam particuliari casu, in quo vni defuit consensus verus, qui facte consensit, responf. Clemens VIII. Rectori Romanae Penitentiarie nostræ Societatis, ut ex Paulo Comitolo refert Basilius. Ratio autem huius doctrinae desumitur ex Difficultate praecedenti: quia scilicet consensus illius, qui vere & legitimè consensit, cestat omnino, adhuc habitudinaliter, permanere, statim ac alter facte aut illegitimè consensit, quia qui vere & legitimè consensit, tantum consensit, saltem implicitè, vñq; ad tempus, in quo alter facte aut illegitimè consensit, & non ad ultius & longius tempus; qui iam omnino superfluum iudicatur, aut saltem, ex quo alter facte aut illegitimè consensit, ab illo dubio, qui vere & legitimè consensit, definit ad eo consensu, seu intentione, & voluntate comprehendit; quia credit contractum iam esse perfictum: ergo ut reualidetur de novo contractus matrimonij, necessarium est utrumque iterum de novo consentire, ac proinde etiam quod vterque de novo exteriorius exprimat consensum; quia nemo antiqua expressione expressit novum consensum. Ex quo constat ad rationem aduersiorum.

Obseruandum est, ut optimè Sancius libro 11. disputat. eum, qui facte contraxit (& idem est de eo, qui illegitimè scienter) tantum teneri ad reparandum damnum ex dicta fictione secundum, & non ad verè contrahendum, nisi quandodam damnum est notabile, & non posse reparari nisi contrahendo.

DIFFICULTAS X.

Vtrum ad reualidandum contractum matrimonij nullum, necessarium sit, eum qui iterum est consensurus, si aut fieri conscientium nullitatis.

Difficultas haec procedit de eo contrahente, qui ad reualidandum matrimonium nullum, iterum consensurus est, an scilicet possit sufficienter consentire, quando ignarus est nullitatis dicti matrimonij.

Caietanus Tom. I. Opusc. tract. 12. questione 1. Sotus in 4. distinct. 28. quæst. 1. artic. 2. Petrus Ledesma, Angelus, & plures alii docent, omnino ignoramus nullitatis, etiam absque formidatione nullitatis, posse sufficienter consentire ad reualidandum contractum; ac proinde sufficerat, ut qui conscientis est nullitatis, inducat ignoramus, ut maioris amoris causâ renouent consensum, id est, dicendo mutuò, Ego te accipio in coniugio, aut in signum consensus se amplectendo: quod huic consensui nihil videtur deficere ut sit sufficientis, cum sit consensus personæ habili, qui consensit in traditionem corporis. Imo nonnulli ex Autoribus huius opinionis addunt, contractum matrimonij dicto modo nullum, reualidari copia-

Aegidius.
Basilius.
Sancius.
Basilius.

Sancius.

Aegidius.
Basilius.
Sancius.
Aegidius.
Basilius.

Sancius.
Aegidius.
Henriquez.
Nauarrus.

DIFFICULTAS XI.

Nauarrus.
Courru.
Henriquez.
Basilis.
Paul. Com.

Virum ad revalidandum contractum Matrimonij nullum, coram Parocho & aliis testibus celebratum, necessarium sit iterum coram Parocho & aliis testibus contrahere.

Continent Doctores, ad revalidandum matrimonium nullum, ac proinde necessarium esse, fieri conscientiam nullitatis (quod respondit Clemens VIII. dicto Rectori Romanae Penitentiariae, in casu nullitatis matrimonij, ex defectu veri consensu in uno) & merito; quia tunc non aliter revalidandus est contractus, quam efficiendo contractum de novo quoad omnia, quia quod nihil fuit validus, vel si tunc fuit aliquid validum, iam non perseverat. Ergo ad illum revalidandum, requirit intentio tradendi dominium corporis de novo, & de novo se obligandi; quia absque hac intentione nequit validè fieri contractus. In eo autem qui caret notitia nullitatis, sed credit fuisse validum, nequit esse intentio de novo tradendi dominium corporis, & se obligandi, adhuc sub conditione, *Si fortè contractus fuit nullus,* quia ille talis non concipit fortè fuisse nullum; inò conditionem hanc iudicari impossibilem: ergo ad revalidandum dictum contractum requisita est notitia aliqua nullitatis. Sufficiuntamen notitia formidolosa, qua quis iudicet fortasse contractum fuisse nullum; quia haec sufficit, ut sic formidolosè iudicans, intendat serio tradere dominium sui corporis, & se obligare sub hac conditione; si fortè non est traditum, vel si fortè contractus fuit nullus; quia conditio in nostro casu est vera & subfistens, & eam non iudicat impossibilem.

Et eadem proportione ad revalidanda sponsalia à principio nulla, defectu consensu, siue veri siue legitimi, necessaria est, in eo qui iterum consensus est, notitia aliqua, saltem formidolosa, nullitatis; quia est necessarius nouus consensus nouiter conferendi alteri ius in corpus proprium, qui nequit serio haberi absque aliqua notitia nullitatis, inò etiam requiritur, quòd tunc signo aliquo exteriori exprimatur: ad quod non sufficit copula adhuc ipse matrimonij habita; quia copula non est signum dicti consensus, inò neque consensus coniugalis, vt dicemus Difficultate XIV.

Ad rationem ergo aduersariorum respondemus, consensu illius, qui carer omni notitia adhuc formidolosa nullitatis, deficere quod sit efficax, & serio habitus tradendi de novo dominium corporis, adhuc sub conditione; quia id iudicat impossibile, & tantum potest haberi consensum quo approbet & ratificet contractum præteritum, quo consensu nihil sit, quia contractus præteritus, qui eo approbat, fuit nullus. Vnde necessarium est, quòd ignarus nullitatis moneatur, aut saltem reddatur suspectus nullitatis, ut sufficiens renoveretur consensum.

Addimus, quòd quamvis omnino ignarus nullitatis posset sufficiens consentire, consensus tamen non posset sufficiens exprimi copula ipsa; quia haec non est signum sufficiens consensus coniugalis, vt dicemus Difficultate XIV.

Continent Doctores, ad revalidandum matrimonium nullum, coram Parocho & aliis testibus celebratum, necessarium est illud iterum coram Parocho & aliis testibus celebrare; quia ex eo matrimonio, non revalidato coram dictis, possunt oriri incommoda, quæ Tridentinum suo decreto intendit impedit; quia coniuges, post revalidationem non factam coram Parocho & aliis testibus, poterunt se deserere, & cum aliis contrahere, absque eo quod Ecclesia eis possit resistere; quia prior contractus fuit publicè nullus, & posterior, viro factus absque præsentia sacerdotum, non potest ab Ecclesia iudicari validus, ex defectu probationis requisita à Tridentino facienda, testimonio videbet Parocho & aliorum testimoniis.

Ergo difficultas, An, quando prius matrimonium celebratum coram Parocho & aliis testibus, fuit nullum occulte, ob defectum consensu occultum, aut ob impedimentum aliquod occultum, necessarium sit ad revalidationem illius, quod iterum coram Parocho & aliis testibus celebretur.

Palacios in 4. distinet. 27. quæst. 1. Gutierrez Palacios.
lib. 1. Quæst. can. cap. 18. Bartholomeus Lede.
fina dub. 17. & Basilis lib. 5. cap. 6. partem affir-
matiuam tuentur; quia post Tridentinum, vbi pu-
blicatum est, matrimonio absque præsentia Pa-
rochi & aliorum testimoniis facta irritantur; ergo ut
matrimonium, quod cessante impedimento de
novo contrahitur, validè contrahatur, seu revali-
detur, necessarium est quod sit coram Parocho
& aliis testibus.

Et confirmatur, quia in Diplomate cruciato conceditur facultas Commisario dispensandi, ut familia matrimonio possint de novo occulte celebrari; & aliquando Pontifex dispensavit, & Clemens VIII. dispensauit in matrimonio illo particuli, relat. Difficultate IX. ergo absque dif-

penstatione nequit fieri sic.

Rebellus lib. 2. quæst. 9. Henriquez 11. de Ma-
trrimonio, cap. 3. Sancius lib. 2. disp. 27. & Aegidius Henriquez.
disp. 24. dub. 10. partem negacionem tradunt, quam
etiam tra dit Nauarrus in Summa cap. 22. num. 7.
(vbi refert Pium V. ita declarasse) & merito: quia
in Tridentino scil. 24. c. 1. de Reformat. matrim. Trident.
vbi irritant matrimonia facta absque præsentia
Parocho & aliorum testimoniis, tantum intenduntur
irritari, & tantum irritantur (vix ipso deducitur)
matrimonia clandestina, quæ antiquo Iure prohibita
erant, & ex quibus oriri poterant incommoda,
præteritum quod post familiam matrimonio cōtracta
possint coniuges se deserere, inò & cum aliis con-
traheare, absque eo quod Ecclesia possit illis resistere;
sed antiquo Iure non erat prohibitum, ma-
trimonium, in facie Ecclesie inualide celebra-
tum ob impedimentum occultum, iterum clam

reua-

reualidare: neque ex matrimonio absque Parocho & aliis testibus reualidato, quando anteā fuit coram illis contractum, oriri possunt incommoda prædicta, absque eo quod Ecclesia possit resistere; quia Ecclesia resistere potest, & resistet, & non permitter coniuges se deserere, nec cum aliis contrahere; cum nullitas prioris matrimonij coram Parocho & aliis testibus celebrati, nequeat plenē probari; quia defectus aut impedimentum, ob quod fuit nullum, est occultum, ut supponimus: ergo matrimonia, quamuis post Tridentinum, & ubi publicatum est, coram Parocho & aliis testibus inualidè celebrata ob defectum aliquem aut impedimentum occultum, validè iterum celebratur absque noua presentia Parocho & aliorum testimoniis; quia presentia antiqua in casu impedimenti aut defectus occulti sufficit ad impedienda dicta incommoda.

43 Ut ergo ad reualidandum matrimonium, anteā nullum, non sit necessarium iterum coram Parocho & aliis testibus contrahere, non sufficit quod defectus aut impedimentum sit non publicum, vt indicat Naüarrus, dum absolute ait, matrimonium dictum non esse iterum coram Parocho & aliis testibus celebrandum; nec sufficit, quod defectus aut impedimentum, quamuis sit plenē probabile, non sit plenē probandum, aut quod non sit periculum quod plenē probabitur, vt docent Henriquez & Rebellus, sed quod verè non sit plenē probabile: quia si est plenē probabile, per duos videlicet testes omni exceptione maiores, eo ipso ex posteriori matrimonio possunt oriri dicta incommoda, absque eo quod Ecclesia possit resistere, ex defectu probationis à Tridentino requisița, facienda testimonio Parochi & aliorum testimoniis.

44 Ad rationem ergo in oppositum constat, in Tridentino tantum irritari matrimonia facta absque presentia Parocho & aliorum testimoniis, sufficiente ad impedienda dicta incommoda; ad hoc tamen sufficit præterita presentia seu assistentia ad contractum præteritum, nullum ob defectum, qui non potest plenē probari. Et ad confirmationem, concelebro Antecedenti, negamus consequentiam; quia in Bisilis non raro conceduntur aliqua non prohibita, neque irritata, & in eis à Pontificibus dispensatur, quando est difficultas aliqua an sint prohibita, aut irritata (vt verè est circa hanc rem) vt ita conscientia pacentur.

DIFFICULTAS XII.

Vtrum ad essentiam & valorem contractus Matrimonij sufficiat quoddlibet signum externum, expressum consensus interni.

45 Conueniunt Doctores, ad contractum matrimonij esse aliquo modo necessaria signa externa, exprimantia mutuum consensum, vt constat ex decreto Eugenij IV. habitu in Concilio Florentino post ultimam sessionem, & etiam ratione; quia contractus ipse fit ab hominibus: vt autem homines contrahant, sunt aliquo modo necessaria signa externa, vt eis proferant suos consensus, qui sunt essentialiter requisiti ad naturam & valorem contractus. Est tamen difficultas, quomodo signa externa sint necessaria.

Maior in 4. distinet. 26. quæst. 1. docet, signa extera non esse necessaria ad essentiam & valorem contractus matrimonij: esse tamen conditionem necessariam ad hoc, quod consensus mutuus contrahentium utriusque innoteat. Quod etiam fatus indicat Ochagavia Tract. 2. quæst. 9. & probabili censet Vera-cruz 1. p. Speculi art. 3. & deducitur ex cap. Cum locum. 14. de Sponfaliibus, dum dicitur, *Matrimonium solo consensu contrahitur*, & ex cap. Tua. 25. eodem tit. dum dicitur, matrimonium in veritate contrahi per legitimum viri & mulieris consensum, sed sunt necessaria verba quantum ad Ecclesiam.

Sancius l. 2. disp. 3. Aegidius disp. 24. dub. 8. Basilius l. 2. c. 6. & cōmunito Doctores docent, signis externis esse necessaria ad naturam & valorem contractus matrimonij, & absque illis non esse verum contractum, quamvis Deus reuelet munus consensum utriusque eisdem: & merito, quia ei contractus humanus, seu pacificus humanus; autem pacifici non possunt solis consensibus internis absque signis externis; ergo tam signa externa quam cōsentus pertinent ad essentiam contractus matrimonij, sicut anima interna & corpus exterior ad essentiam hominis.

Ex quo etiam constat, signa externa essentialiter requiri ad contractum matrimonij in ratione Sacramenti, in quo Doctores conueniunt; quia contractus ipse institutus est à Christo Domino in Sacramentum, vt dicemus Difficultate xv. Quod etiam est verum in contractu matrimonij per procuratores celebrato, quia nequit essentialiter perfici absque verbis aut aliis signis procuratorum.

In duabus autem capitibus adductis pro adversariis non condistinguitur consensus internus à signis externis, neque hac ab essentia contractus excluduntur. Sed in cap. Cum locum. condistinguitur consensus liber, à consensu qui per meum præstat, & dicitur hunc non sufficere, bene utrum priorem. Et in cap. Tua. condistinguitur consensus verbis expressis, ab illo qui mutibus exprimitur, & dicitur per quemlibet posse fieri matrimonium, quamvis verba sint necessaria, ut claret constet Ecclesia.

DIFFICULTAS XIII.

Vtrum ad naturam & valorem contractus Matrimonij sufficiat quoddlibet signum externum expressum consensus interni.

Difficultas tantum procedit in his qui loguntur, quia in mutis conueniunt Doctores, non esse necessaria verba, sed sufficere quacumque alias signa, vt constat ex cap. Cum apud. 23. & ex cap. Tua. 25. de Sponfaliibus.

Circa difficultatem ergo Richardus in 4. distinet. 27. artic. 1. quæstio. 1. Bartolus L. Nuptias invic. ff. De Regulis Iuris, & plures alii lūrisponsum, quos Sancius refert vbi infra, docent, in his qui loqui possunt, verba esse necessaria ad valorem contractus matrimonij, non ex Iure naturali, neque diuino Christi, sed Ecclesiastico; quia id discernitur aut supponitur decretum in dicto. Tadum dicitur, verba esse necessaria quantum ad Ecclesiam.

Vafquez

Vasquez disp. 3. cap. 7. Sancius lib. 2. disp. 31. Egidius disp. 24. dub. 8. Basilius lib. 2. cap. 7. & communiter Theologi docent (& bene) ad valorem contractus matrimonij, etiam in potentibus loqui, non esse necessaria verba, sed sufficere quæcumque alias signa, alias sufficientia ad exprimendum consensum. Quod supponitur in Decreto Eugenij IV. §. *Septimum Sacramentum*, dum dicitur, causam sufficientem matrimonij (id est vinculi) regulariter esse mutuum consenserum verbis expressum. Vbi particulâ illâ regulariter denotatur, illud posse etiam alijs signis effici: quo declaratur, & quasi limitatur, quod matrimonium, regula illa generalis, qua ante dictum fuerat, omnia Sacraenta perfici verbis ut forma, & rebus ut materia. Et ratione probatur, quia in primis verba non sunt necessaria lura naturali, seu ex natura ipsius contractus; quia contrahentes ex natura rei possunt alijs signis pacifici de mutua corporum traditione, ut nubibus & scriptura, & intentionem seu consensem tradendi mutuum dominium corporum exprimere, ut pater; neque sunt necessaria ex Christi institutione, quia quamvis Christus eleuauerit contractum matrimonij ad esse Sacra- menti, nihil tamen innouauit circa naturam illius; neque sunt necessaria ex Iure Ecclesiastico, quia nullum extat verba prescribens quia non in dicto cap. *Tunc*, quia in eo tantum significatur, verba esse necessaria, ut matrimonium clarius constet Ecclesie, neque in alio loco.

Vnde neque verba sunt necessaria, ut contractus matrimonij sit Sacramentum, ut falsò affirmat Canus 8. de Locis, cap. 5. ad 3. quia Christus, ex cuius institutione valor Sacramentorum dependet, in nullo alio Sacramentum matrimonij instituit, quam in contractu ipso valido; ac proinde cum verba necessaria non sint ad valorem contractus, neque erunt ad valorem Sacraenti. quod etiam supponit Eugenius IV. in suo Decreto.

Sed an verba sint ex pracepto adhibenda, sub controverbia est, quia Petrus Ledesma quæst. 45. ar. 2. & Henriquez affirmant, dicti dicto cap. *Tunc*, & alijs: in nullo tamen id prescribitur, & ideo Sancius, Basilius & Egidius merito negant. Fatum, verba esse omnium clarissima, & ideo maxime conuenientia ad rem tantum momentum.

Contractus ergo matrimonij validè contrahitur, non tantum verbis, sed etiam scriptura aut nubibus, immo etiam taciturnitate puellæ, immo etiam pueri, quando altero contrahente consensum exprimere, pater, vel mater, vel curam gerens puerile & pueri respondet pro puella vel pro puer, eius consensum exprimendo. Addit Rebellus l. 2. quæst. 10. sect. 1. etiam validè contrahi subarratione, id est traditione annuali, alteri qui iam consentit, quod verum existimamus, vbi fuit in yl.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum Sponsalia transeant in Matrimoniū per copulam subsecutam.

Supponimus, Iure antiquo ex copula habita post sponsalia, tamquam ex prudenti indicio, pie presumi ab Ecclesia matrimonium, ut constat ex cap. *Venientis*, 15. & ex cap. *Is qui fidem*, 30. & ex cap. final. de Sponsalibus, quia Ecclesia presumebat, sponsos iam contraxisse matrimonium, ne-

præsumeret illos ad non proprium coniugem accessisse (quod non presumebat ex conatu ad copulam, ut constat ex dicto cap. finali, neque ex cohabitatione, neque ex osculis;) quod etiam nunc presumitur ab Ecclesia, vbi Tridentinum non vigeret.

Addidimus, præsumi ab Ecclesia, quia sponsalia per copulam subsecutam non transibant in verum matrimonium, sed tantum in presumptum, non solum quando copula fierat animo fornicatoria, ut admittunt Doctores, sed etiam quando fierat affectu coniugali, ut contra Sancium & Henriquez docent Bassilius in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 3. & Basilius lib. 2. cap. 12. & deducitur ex dicto cap. *Is qui*, & ex dicto cap. fin. dum in eis, absque distinctione aliqua affectu, ex quo fieret copula, insinuat transire in matrimonium præsumptum. Quod etiam constat ex eo, quod copula, adhuc post sponsalia, non erat signum exprimens consensum sufficientem ad matrimonium; sed tantum erat indicium pius & prudens contractus facti ante copulam ipsam, alijs non fuisset factus nisi post copulam habitarum; ac proinde copula illa non fuisset licita, neque talis potuisset ab Ecclesia præsumi; quia manifeste esset accessus ad nondum coniugem; ac proinde nec potuisset haberet affectu coniugali. Et quamvis tunc haberetur affectu seu intentione mutua traditionis de presenti, sponsalia non transirent in verum matrimonium; quia quamvis tunc esset sufficiens consensus, non tamen esset sufficiens signum, quia copula non est signum sufficiens.

Hoc ergo supposito, difficultas est, An post Tridentinum, vbi vigeret, sponsalia per copulam subsecutam transeant in matrimonium, aut verum, aut præsumptum, iuxta varios modos dicendi circa hoc.

Circa hanc rem certum est, vbi Tridentinum viger, non transeire, quando neque sponsalia neque copula fuerint habita coram Parrocho & alijs testibus; quia abique eorum praesentia matrimonium neque validè contrahitur, neque præsumi potest ab Ecclesia, quia iam ad valorem illius requirit prædictorum præsentiam. Et id etiam est certum, quando copula non fuisset habita coram illis, quamvis sponsalia fuissent coram eis habita; quia tunc non afflisterent ei, quod habiturum erat rationem signi expressiui (si aliquod tunc fuisset) cui ex Tridentino necessarium est afflisteret; immo id etiam est certum, quando sponsalia non fuissent habita coram Parrocho & alijs testibus, quamvis copula fuisset coram illis habita; quia tunc tantum possent testificari de copula, & non de sponsalibus; ac proinde non possent testificari, sponsos sibi expressiisse consensum, quamvis admittamus, copulam post sponsalia esse sufficiens signum; quia non esset tale, nisi suppositis sponsalibus, de quibus non possunt testificari ut testes oculati.

Ergo difficultas, An sponsalia transeant in matrimonium, siue verum siue præsumptum, quando ipsa & copula habita sunt coram Parrocho & alijs testibus.

Sancius lib. 3. disp. 40. & Henriquez lib. 11. c. 3. *Sancius.* docent, transeire in matrimonium; quia ex una parte copula post sponsalia est sufficiens signum expressum consensum coniugalis, ut deduci videatur ex dictis capitibus, alias Ecclesia non posset ex ea copula matrimonium præsumere, & ex altera

P P parte,

parte, ipsa & sponsalia sunt coram Parocho & testibus; ergo etiam post Tridentinum sponsalia transirent in matrimonium, copula subsecuta, sive verum sive presumptum.

Aegidius.

Rebellus.

55

Ægidius vero disp. 21. num. 21. & alij Doctores docent (& meritò) non transire in matrimonium adhuc presumptum, quod declarauit Congregatio Cardinalium, ut habetur apud Rebellum n. 42. Et in primis non transire in verum matrimonium, constat: quia copula, adhuc presumptis sponsalibus, non erat neque est verum signum consensus, ut supra dicebamus; sed tantum erat prudens indicium contractus ante copulam, ipsam facti; ergo quamvis ipsa & copula sicut coram Parocho & alijs testibus, non transibunt in matrimonium; verum non ex defectu presentie, sed ex defectu signi exterioris, absque quo nequit fieri contractus matrimonij. Quod vero neque transiret in matrimonium presumptum, probatur, quia post Tridentinum, vbi viget, ad valorem contractus matrimonij requiritur, quod fiat coram Parocho & alijs testibus; copula autem, adhuc presumptis sponsalibus, non est indicium quod contractus fuerit factus coram Parocho & alijs testibus, quia neque erat ante Tridentinum, ergo Ecclesia ex illa, quamvis habita coram Parocho & alijs testibus, & post sponsalia etiam coram eisdem facta, non presumet contractum matrimonij factum, vbi Tridentinum viget, quia ex ipso quod requiriuit presentiam Parocho & aliorum testium, & praecepit Parocho, ut nomina testium, & coniugum, diemque & locum celebrationis contractus scribat, & apud se custodiat, non vult matrimonium praesumti, nisi expressione consensus coram predictis facta, & alterius potius presumetur peccatum in copula.

56

Observandum est, sponsalia non transire in matrimonium ex eo, quod iuramento confirmantur, adhuc vbi Tridentinum non viget; quia non transirent iure naturali, ut constat; quia iuramentum additum contractui, cum non mutat ex natura rei, quamvis illum confirmet superaddita obligatione religionis, orta ex ipso iuramento: neque transirent iure positivo; quia non iure antiquo habito in Cat. Si quis dñnis 30. quaest. 5. vbi dicitur: Si quis dñnis tacti, iuravit mulieri legitimam se eam uxorem habiturum, sit illa legitima uxor, quia in hoc Canone non significatur, illam extunc esse uxorem iurantis, sed iurantem teneri ad illam ducentiam, ut particulariter illa sit denotatur; nec iure habito in cap. Ex parte 9. de Sponsalibus, quia in eo tantum agitur de verbis de futuro, æquivalentibus verbis de presenti, ratione particulariter tempore, quibus non sunt sponsalia, sed matrimonium: sponsalia ergo iuramento stabilita, quamvis facta coram Parocho & alijs testibus, non transirent in matrimonium, adhuc presumptum, post Tridentinum, sicut neque ante illud.

DIF FICVL T A S XV.

Vtrum contractus Matrimonij baptizatorum in eorum absentia fiat validè per procuratores.

57

Conueniunt Doctores, contractum matrimonij non tantum antiquitus potuisse validè in absentia per procuratores celebrari, ut constat ex cap. fin. de Procuratoribus, in 6. sed etiam modo

post Tridentinum, etiam vbi viget, ut constat ex praxi Ecclesiae, dummodo vbi viget celebretur per procuratores coram Parocho & alijs testibus, quod Tridentinum quoad hoc supra id, quod antea ipsum sufficiebat tantum, requisiuit presentiam Parocho & aliorum testium.

Vt vero contractus matrimonij per procuratores validè celebretur, tria in dicto cap. requiruntur. Primo, quod procurator habeat speciale commissionem ad id. Secundo, quod procurator id per se ipsum efficiat; quia nequit alterum substituere, nisi id expresse habeatur in commissione. Tertio, quod commissio non sit reuocata tempore quo celebratur contractus: quia si reuocata sit, quamvis solum internè, etiam si procurator reuocationem ignorat, nihil fit; quia si reuocata est, quamvis solum internè, procurator nequit consentire nomine principalis; quia reuocari commissionem. Potest tamen procurator foliis verbis absque scriptura assignari; & non est necessarium adhuc post Tridentinum, quod procurator assignatus sit coram Parocho & testibus; immo neque quod eis ostendatur, quando fit contractus, dummodo contractus ipse coram ipsis per procuratores celebretur.

Eodem modo, non tantum antiquitus posuit contractus matrimonij per epistolam validè celebrari, ut patet ex L. Mulierem. ff. De ritu nuptiis, in quo Doctores conueniunt, sed etiam modo post Tridentinum, ut contra virumque Lechmann & Manuelem Rodriguez docent Sancius 1.2. disp. 12. Ægidius disp. 24. dub. 9. Henriquez, Molina, & Vega; quia per epistolam potest quod proprium consensum coram Parocho & alijs testibus exprimere, & ex tunc per eamdem alienum consensum, si vere consentiant, coram eisdem acceptare; quod sufficieret fieri his verbis semper. Accipio te in meum coniugem: sicut etiam eisdem verbis prolati sufficieret fieri, quamvis à predicto contrafiente (sive verbis scriptis sive voce prolati) fiat traditio, & acceptatio sub conditione tacita, scilicet tu etiam trahideris, & acceptes meam traditionem, & à posteriori vitaque fiat absolute. Id autem quod dictum est de contractu matrimonij per epistolam celebrato, quod scilicet sit validus, etiam ob eamdem rationem est verum de eo celebrato per nuntium.

Est tamen observandum, cum cui mittitur epistola aut nuntius, exprimens consensum ipsius intentis, etiam debere suum consensum & acceptationem traditionis sibi factæ à mintente exprimere ipsi mittenti, vel per alteram epistolam, vel per nuntium; quia illi facienda est expressio (quia cum contraficitur) sive in sua persona, sive alteri habenti commissionem ad id, ut solet habere nuntius, detine quando habet, quod hoc nuntius, & quilibet alius assignatus, habet rationem procuratoris, quia ei nomine alterius exprimitur: immo etiam quod expressionem exteriorem factam ab ipso nuntio, habet rationem procuratoris, quia nomine nuntii exteriùs exprimit consensum illius, quamvis non quod consensum, quia non consentit nomine illius.

Celebratur autem contractus per epistolam sive verbis scriptis, quibus voce prolati celebratur in presentia: per nuntium vero celebratur referendo & exprimendo, ut nuntius est, nomine nuntii consensum ipsius, dicendo, v.g. Petrus

DISP. III. De Matrimonio. DIFFIC. XVI. & XVII. 447

mittit me, ut suo nomine nuntiem tibi, ipsum te velle in uxorem. Vnde, quando fit medio nuntio, aut mediâ epistolâ, necessarius est in ipso mitente consensus, & non reuocatus; quia tunc nullus consensit nomine mittentis: at quando fit per procuratorem, qui quoad omnia est procurator, sufficit & requiritur, quod procurator ipse nomine principalis, commissione ab ipso accepta, expresse consentiat pro illo, & consensum hunc exteriùs exprimat; quia principalis illi committit integrum contractum, quoad consensum videlicet & quoad expressio nem illius, quoad omnia se remittens voluntati illius. Vnde contractus matrimonij à procuratore his verbis, aut aequivalentibus, celebrandus est, Ego nomine Petri v.g. contraho tecum matrimonium, vel, Nomine Petri te accipo in eius uxorem.

DIFFICULTAS XVI.

Utrum Matrimonium baptizatorum sit propriè Sacramentum gratiam conferens.

61 Durandus. **C** Atholici contra hereticos, quibus fauere vi detur Durandus in 4. dist. 26. quæst. 3. art. 2. conueniunt, matrimonium baptizatorum esse propriè Sacramentum gratiam conferens, à Christo Eugen. IV. Trident. **E**nī. Domino institutum; quod definit Eugenius IV. in suo Decreto fidei, & Tridentinum (eis. 7. can. 1. & less. 24. cap. 1. & can. 1. Quod antè significaueraunt non tantum Gregorius, sed etiam Leo I. Chrysostomus, Ambrosius, & Augustinus, Sancius Papa, & Innocentius III. Gregorio antiquiores, dum matrimonium appellant Sacramentum, & de eo vt de Sacramento tractant, quos referunt Bellarminus de Matrimonio cap. 3. & Vasquez disp. 2. Quod etiam constat ex perpetua traditione, cui Ecclesia innixa id definit. Quæ autem intentio necessaria sit in contrahentibus, vt efficiendo contractum matrimonij, cum efficiant Sacramentum, diximus Difficultate VIII.

62 Plura contra hanc veritatem objicunt hereticis, quæ omittimus, quia facilia sunt, & videri possunt apud Vasquez vbi supra, & apud Aegidium disp. 24. dub. 2.

Addidimus, matrimonium baptizatorum esse propriè Sacramentum, quia matrimonium non baptizatorum, quamvis fidelium, non est propriè Sacramentum, quia ante Baptismum, utpote ianuam reliquorum Sacramentorum, nullum potest recipi Sacramentum; inò, vt optimè Vasquez disp. 5. n. 68. & Aegidius contra Sancium lib. 2. disp. 9. & contra alios, contractus celebratus ante Baptismum non fit postea Sacramentum gratiam conferens, quamvis repetatur consensus, & eius exterior expressio: quia quamvis haec repetitio fiat, non fit de novo contractus (in quo Sacramentum matrimonij consistit), quia iam supponitur ante Baptismum factus. Fatemur, vinculum matrimonij consummati fieri per Baptismum utriusque coniugis omnino indissolubile, quia post Baptismum nulla causa, adhuc fidei, diffolui potest.

Obseruandum ergo est, vt aduertunt Vasquez & Aegidius, matrimonium sumptum pro contractu, & non pro vinculo, institutum esse in Sacramentum gratiam conferens; quia gratia non confertur ab ipso vinculo causato à contractu, quando fit ipse contractus; quia frustra inlitteretur in Sacramentum aliiquid permanens & perseverans, quod postquam factum est, non confert gratiam; ac proinde

solus contractus ipse institutus est in Sacramentum gratiam conferens. Fatemur, matrimonium sumptum pro vinculo relicto ex contractu, esse Sacramentum latiori significacione; quia vt sic est signum rei sacræ, quia vt sic, ob indissolubilitatem, quam ex se habet, representat unionem indissolubilem Christi cum Ecclesia in incarnatione factam.

Vnde in matrimonio contractus ipse est Sacramentum tantum, gratia vero sacramentalis est res sacramenti tantum, quia tantum est effectus; vinculum vero ipsum est res & sacramentum simul, est quidem res sacramenti, quia est effectus ipsius contractus, cui conuenit ratio sacramenti; & est sacramentum (quamvis tantum late) quia ob sui indissolubilitatem significat coniunctionem indissolubilem Christi cum Ecclesia.

64

DIFFICULTAS XVII.

Utrum Matrimonium baptizatorum, per procuratores celebratum, sit propriè Sacramentum gratiam conferens.

B Assolis in 4.d. 27.q. 1.art. 1. Caietanus Opusc. de Matrimonio, s. 1. Canus 8. de Locus c. 5. & Victoria in Summa, num. 244. partem negatiuam tuentur (& idem est de matrimonio per epistolam aut per nuntium celebrato.) Probari autem potest, Primò, quia penitentia requirit praesentiam ad absolucionem; quia in eius forma dicitur, *Ego te absoluo*, sed etiam in matrimonio dicitur, *Ego te accipio in coniugem*: ergo etiam requirit praesentiam contrahentium. Secundò, quia effectio sacramenti est actus personalis, vt in alijs sacramentis patet; ergo matrimonium celebratum per alterum, non est propriè sacramentum. Tertiò, quia alijs dormiens posset gratiam recipere, si ipso dormiente, & existente in gratia, fieret matrimonium à suo procuratore; inò etiam dormiens posset peccare, si ipso dormiente, & existente in peccato mortali, fieret à suo procuratore.

65 Vasquez vero disp. 3. c. 4. Sancius l. 2. disp. 11. Aegidius disp. 24. dub. 2. & Basilus c. 10. partem vasquez. affirmatiuam tradunt, & merito: quia Christus sanctus. absque restrictione aliqua instituit matrimonium legitimum in sacramentum, vt deducatur ex Florentino & Tridentino, dum absolute & absque limitatione definitum, matrimonium baptizatorum esse sacramentum; matrimonium autem per procuratores celebratum est verum & legitimum, ergo est sacramentum propriè. Et ob eamdem rationem, matrimonium per epistolam aut per nuntium celebratum, est propriè sacramentum, quia scilicet est verum & legitimum matrimonium.

Ad primam ergo rationem aduersariorum concedimus Antecedens, & negamus Consequētiam, ob disparitatem inter dicta verba abolutionis, & inter dicta verba matrimonialia; quia verba illa ab solutionis sunt determinatæ requisita ex Christi institutione, & ad eorum veritatem requisita est praesentia; verba vero illa, *Ego te accipio in coniugem*, non sunt determinatæ requisita, quia sufficiunt quæcumque verba, & quæcumque ligna, quibus exprimatur consensus traditionis dominij corporis: & quia consensus & traditio esse possunt inter absentes, & etiam expressio consensus, sive per epistolam sive per verba nuntij vel procuratoris etiam consentientis commissione & nomine principalis, ideo contractus matrimonij, & consequenter Sa-

66

P p 2 gramen-

67

448 DISP. III. De Matrimonio. DIFFIC. XVIII. XIX. & XX.

cramentum (quod in solo contractu valido fundatur) potest in absentia fieri, non vero absolutio Sacralis.

Ad secundam respondemus, actiones aliorum Sacramentorum ex institutione Christi esse personales, non vero actiones Sacramenti matrimonij, quia istud instituit in solo contractu, cuius actiones non sunt necessariò personales, saltem exterior expressio.

Ad tertiam respondemus, posse, & non esse inconueniens, illum dormientem recipere gratiam (ut etiam contingit, quando quis in infirmitate dormiens aut amens absolvitur, & extremè vnguitur) obligari tamè sub mortali, ut sit in statu gratiae e tempore, quo prudenter iudicat celebrandum esse contractum, & peccare mortaliter (si non sit in gratia) vel tunc quando iuxta prudens iudicium ipsius celebrandū est, si sit in vigilia, aut si dormiat, non quando dormit, sed quando prævidens defecit gratiae, & futurum somnum tempore contractus, dedit causam somno, iuxta doctrinam communem in Tractatu de Peccatis.

DIFFICULTAS XVIII.

Vtrum Matrimonium inter baptizatum & non baptizatum, sit propriè Sacramentum gratiam conferens.

68

Dificultas procedit ex suppositione, quod inter baptizatum & non baptizatum possit validè fieri matrimonium, vt ex dispensatione fieri posse, dicimus Disput. XXII.

Certum est, non esse Sacramentum ex parte coniugis non baptizati, quia iste ex defectu Baptismi est incapax aliorum Sacramentorum. Est ergo difficultas, An sit Sacramentum ex parte baptizati.

Rebellus lib. 3. q. 9. Sotus & Catherinus partem affirmatiuam tenuerunt; quia ex una parte baptizatus est capax Sacramenti, & ex altera veru efficit contractum cum non baptizato; contractu autem vero baptizati conuenit ratio Sacramenti.

Vafquez vero disp. 2. n. 113. & Egidius disp. 24. dub. 2. partem negatiuam tradunt, & merito: quia Christus tantum instituit in Sacramentum, integrum & perfectum contractum matrimonij, quia tantum contractus integer est matrimonium, & tantum in matrimonio illud instituit: in solo autem baptizato non est integer & perfectus contractus matrimonij, sed in viroque coniuge. Vnde in viroque coniuge, quando eterque est baptizatus, est unum tantum Sacramentum, sicut & unus tantum integer contractus. Ex quo constat ad rationem aduersariorum.

DIFFICULTAS XIX.

Vtrum inter baptizatos possit celebrari Matrimonium, quod non sit propriè Sacramentum.

70
Ledesma.
Sancius.
Egidius.

Petrus Ledesma quast. 42. art. 1. dub. 7. Sancius lib. 2. disp. 10. & Egidius disp. 24. dub. 2. docent, non posse inter baptizatos validè celebrari contractum matrimonij, qui non sit propriè Sacramentum: quia Christus inseparabiliter addidit

contractu baptizatorum rationem Sacramentum, deduci videtur ex eo, quod Eugenius IV. & Tridentinum absoluere & absque villa limitatione dicunt, matrimonium baptizatorum esse Sacramentum; ac proinde nullum esse validum matrimonium, quod non fiant Sacramentum.

Vafquez vero 3. par. disp. 138. num. 63. Rebello lib. 2. quæst. 5. & Basilius lib. 1. cap. 9. docent, posse inter baptizatos validè celebrari contractum matrimonij, qui non fiant Sacramentum, & merito: quia ab ipso fundamento dicuntur, Christum ita separabiliter addidisse contractu baptizatorum rationem Sacramenti, vt deficiente ratione Sacramenti ex defectu intentionis efficiendi Sacramentum, vel aliter, instituerit contractum ipsum immunitum euadere. Erit tamen sacrilegium contra reuidentiam Sacramento debitam, contractum ab ipso ratione Sacramenti celebrare; quia id erit actionem Sacramentalem irritare.

Eugenius autem IV. & Tridentinum absoluilla locutione tantum significant, Christum omnem contractum matrimonij baptizatorum validum, absque aliqua exceptione, in Sacramentum instituisse; quod non tollit, posse non fieri Sacramentum, si deficit intentionis requisita: sicut contingere potest, quod ablutio & prolatus verborum baptismi, quas absque exceptione aliqua Christus in Sacramentum instituit, non fiant Sacramentum ex defectu intentionis requisita.

DIFFICULTAS XX.

Vtrum Matrimonium, ante legem gratiae in lege naturae & veteri, fuerit propriè Sacramentum gratiam conferens.

Petrus Sotus de Inst. Sacerdot. lect. 2. de Matrimonio, Henricus VIII. Rex Anglia, Rofensis, Castro, & Catherinus partem affirmatiuam tenuerunt, Primò, quia Deus Genes. 1. benedicti coniugio Adami, & in eo reliquis, dum dixit, Create & multiplicamini; benedictio autem Dei operatur. Secundò, quia ad Ephel. 5. matrimonium ab initio mundi dicitur Sacramentum.

Vafquez vero disp. 2. cap. 3. Egidius disp. 24. dub. 2. partem negatiuam tradunt, & merito: quia Christus tantum instituit in lege gratiae (inter quæ numerat Matrimonium) à Sacramentis veteribus, in eo, quod illa conferrant gratiam, vetera vero minime: & Tridentinum ies. 24. decreto anteriori ad Canones, dum docet, matrimonium in lege Evangelica gratiam praestare veteribus connubij; & can. 1. dum damnatur, qui dixerit matrimonium non esse Sacramentum à Christo institutum; quasi dicar, noniter & primò. Quod etiam constare videatur ex perpetua Ecclesiæ traditione, quam nonnulli ex Patribus scriptam reliquerunt, vt affirmat Vafquez cap. 4.

Ad prius ergo fundamentum aduersariorum respondemus, benedictionem illam fuisse ad corporalem multiplicationem, & non ad gratiam spirituali; quia similius benedictio data fuit cœcis animantibus gratiae incapacibus. Et ad posterius respondemus, matrimonium, etiam ab initio man-

di dici à Paulo Sacramentum, non quia ex tunc gratiam conferat, & sit proprie Sacramentum; sed quia ob sui indissolubilitatem repräsentat coniunctionem indissolubilem Christi cum Ecclesia, ex quo habet esse latè Sacramentum, quod etiam modò conuenit matrimonio gentilium.

DIFFICULTAS XXI.

Quae sit materia & qua sit forma in Sacramento Matrimonij.

74
Eugen. IV.

Q Via Eugenius IV. in suo Decreto fidei, definiens omnia Sacra menta nouæ legis tribus perfici, rebus tamquam materia, & verbis tamquam forma, & persona ministri conferentes Sacramentum, cum intentione faciendo quod facit Ecclesia, haec tria in alijs Sacramentis assignavit, & non in Sacramento matrimonij; ideo Doctores de illis inquirent.

Catherinus.

In primis Catherinus Opusculo de Matrimonio quæst. 1. docet, materiam in Sacramento matrimonij esse signa externa, quibus contrahentes exprimunt suos consensus, & formam in quolibet matrimonio esse verbum illud Dei, sanctificans matrimonium, quamvis semel tantum fuerit prolatum, quod haberet Genes. 2. & Matth. 19.

Proprius hanc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori sua. Modus tamen iste dicendi communiter rejicitur, & merito, quia ad nouum & distinctum Sacramentum, & ad nouam & distinctam materiam requiritur noua forma nouiter repetita; ergo verbum illud, quod in rigore fuit semel tantum prolatum, & vnum numero, nequit esse forma pro pluribus & omnibus matrimonij.

Secundò, Canus 8. de Loci, cap. 5. docet, materiam in Sacramento matrimonij esse actus contrahentium, nempe consensus & signa externa quibus exprimuntur, & formam esse verba illa Sacerdotis, *Ego vos coniungo*. Modus tamen iste dicendi non bene audit, & facile rejicitur ex decreto Eugenij IV. dum loquens de Sacramento matrimonij, ait: *Causa efficiens matrimonij* (id est vinculi, orti ex ipso contractu elevato ad Sacramentum) *regulariter est mutuus consensus per verba de presenti expressus*, & nullam aliam causam assignat. Sentit ergo, consensum contrahentium, & eius exterior expressionem, & non verba Sacerdotis, perficere Sacramentum matrimonij.

Quod si verba Sacerdotis non perficiunt hoc Sacramentum, neque erunt forma illius, ac proinde neque actus contrahentium erunt materia.

Tertiò, Richardus in 4. dist. 26. art. 4. quæst. 1. & Victoria in Summa num. 245. docent, verba prioris contrahentes esse materiam, vt pote praefixa & determinabilia per posteriora posteriores contrahentes; & verba huius, esse formam, vt pote determinanta verba prioris. Modus etiam iste dicendi non probatur, quia in hoc Sacramento semper est eadem materia & forma assignata, quia semper est vnum & idem secundum speciem; & tamen quando contrahentes simul tempore proferrent verba suorum consensuum expreslia, in Sacramento matrimonij sic factu non posset dicto modo materia & forma assignari; ergo neque quando vnum post alterum exprimit suum consensum. Aut saltem modus iste est insufficiens, quia pro casu dicto non assignat materiam & formam.

Quartò, Sancius l. 2. disp. 5. & Suarez in 3. par. Tom. 3. disp. 2. lect. 1. & Agidius disp. 24. dub. 3. docent, verba, aut alia signa utriusque contrahentis exprimentis mutuum consensum, aut quod idem est, murum consensum exterius expressum, esse materiam & formam, secundum diuersam rationem. Essa videlicet materiam, quatenus significant mutuam corporum traditionem; & esse formam, quatenus significant mutuam corporum acceptationem; quia ut significantia mutua traditionem, determinantur per eadem ut significantia mutua acceptationem, sicut acceptatio determinat & perficit traditionem; quia proprium est materie, determinari per formam; & formæ, determinare materiam. Modus iste dicendi etiam non probatur, quia est contra Eugenij IV. in suo Decreto, dum ait, omnia Sacra menta perfici rebus ut materia, & verbis ut forma; quia nomine *rurum* intelligit propriæ res, ut distinctas à verbis & ab alijs signis, & nomine *verborum* intelligit propriæ verba prout distinctas à rebus, in modo & ab alijs signis: quia quando pro causa efficiente matrimonij assignavit consensum per verba expressum, addidit regulariter, quia aliquando exprimitur per nutus & scripturam; & predicti autem Doctores consti tuunt materiam in verbis, aut in alijs signis prout distinctis à rebus & nō in rebus prout distinctis à verbis & ab alijs signis. Secundò, quia essentia Sacramenti matrimonij pro materiali totali (pro quo ut sic in omnibus Sacramentis assignatur materia & forma) sita est à Christo in contractu ipso, in quo non est materia & forma ut ab his Doctoribus assignatur, sed ut postea assignabitur.

Quintò, Nauarrus cap. 22. n. 20. & Rebillus lib. 2. quæst. 4. lect. 3. docent, consensum internum utriusque esse materiam, & signa externa quibus exprimitur, esse formam. Sed etiam modus iste non probatur, quia tota materia Sacramenti humana & sensibilis nequit esse insensibilis, qualis est consensus internus.

Sextò, Maior in 4. dist. 26. quæst. 1. docet econtra, signa externa, experimentia consensum, esse materiam; & consensum ipsum esse formam. Sed hic etiam modus non probatur, quia forma Sacramenti quoad totum suum esse, nequit esse insensibilis, ut est consensus.

Septimò ergo Vazquez disp. 2. cap. 5. & Basilius lib. 1. cap. 7. docent, materiam in hoc Sacramento matrimonij, esse corpora contrahentia; consensus vero, & eorum exteriæ exteriæ, esse formam, quod indicant Adrianus in 4. q. 1. *Adrianus.* de Matrimonio, & Couarruas 2. part. cap. 1. *Couarruas.* §. vnic. & merito; quia Sacramentum pro materiali adæquato, quod subest significanti Sacramentali gratia (pro quo in omnibus Sacramentis assignatur materia & forma) in nullo alio consistit, quam in contractu ipso matrimonij: in hoc autem corpora contrahentia, & ipsorum corporum tradiciones & acceptationes, vt pote res circa quas versatur pactio ipsa matrimonij coalescens ex consensu & ex eius expressione, sunt materia: consensus vero, & eius expressio exterior, vt pote versantes circa corpora tamquam circa materiam remotam, & circa eorum traditionem & acceptationem tamquam circa materiam proximam, sunt forma; ut contingit in reliquis contractibus, in quibus res circa quas versantur, & de quibus sunt, sunt materia circa quam; pactio vero ipsa, seu con-

Pp 3 tractus

76
Richardus
Victoria.

450 Disp. III. De Matrimonio. DIFFIC. XXI. & XXII.

tractus ipse, est forma, quamvis in eo tantum sensu, in quo aliquid dicitur forma, quia versatur circa materiam.

80 Vnde Sacramentum matrimonij pro materiali adaequato (cui ex institutione Christi ineft significatio gratiae) intrinsecè & essentialiter tantum constat mutuo contrahentium consensu, & mutuis signis exterioribus, quibus consensus mutuus exprimitur. Quod Eugenius IV. significauit, dum non agnouit aliam causam, efficientem vinculum matrimonij, quam mutuum consensum, & eius expressionem; quia vinculum ex contractu ipso, & ex materiali adaequato Sacramenti oritur: consensus autem ex una parte, & signa exteriora ex altera, in contractu matrimonij (sicut in quocumque alio) non se habent sicut materia & forma, sed sicut significatum & signum corpora ergo sunt obiectum indirectum, & materia remota, circa quam contractus matrimonij, traditio vero & acceptatio corporum non verbalis, sed realis, sunt obiectum directum, & materia proxima, & simul primarius & proximus effectus ipsius contractus; ac proinde tam corpora, quam corum traditio & acceptatio realis, sunt quid extrinsecum ipsi contractui matrimonij, & consequenter ipsi Sacramento matrimonij, adhuc sumpto pro materiali.

81 Neque hoc, quod dicimus, Sacramentum matrimonij non constare intrinsecè materia, est contra Eugenium IV. dicentem, omnia Sacraenta noua perfici rebus ut materia, & verbis ut forma; quia nomine materia, imò & formæ, non intelligit partes intrinsecas Sacramentis: vt constat in Sacramento Eucharistiae, in quo pro materia assignauit panem & vinum, & pro forma, verba consecrationis; & tamen non constat intrinsecè pane & vino, imò neque verbis consecrationis, sed tantum speciebus Sacramentalibus, & ad summum. etiam Corpore & Sanguine Christi, & ob id Eugenius abstinuit à verbo *constat*, quo aliquid intrinsecum denotatur, & vñus est verbo *perficitur*, quo etiam denotatur aliquid extrinsecum, ut causa efficiens; & sic addidit, Sacraenta etiam perfici personâ ministri, quam constat esse extrinsecam cuicunque Sacramento. Quomodo vero conditio de futuro Contingenti, apposita contractui matrimonij, non obset valori illius in ratione Sacraenta, dicimus Tractatu de Sacramentis in genere, Disputatione iv. Difficultate vi.

DIFFICULTAS XXII.

Quis sit minister in Sacramento Matrimonij.

Catherin. Catherinus Opusculo de Matrimonio q. 1. qui affirmauit, verbum illud Dei, *Propter hanc relinquet homo patrem & matrem, & adharet uxori sua*, esse formam in Sacramento matrimonij, consequenter affirmat, Deum esse ministrum in eo. Et Canus 8. de Locis, cap. 5. ad 3. qui affirmauit, verba Sacerdotis, nempe, *Ego vos coniungo*, esse formam Sacramenti matrimonij, consequenter affirmat Sacerdotem esse ministrum illius.

82 Nihilominus reliqui Doctores contra Catherinum & Canum conuenient, ministrum in Sacramento matrimonij esse ipsos contrahentes, & non

Deum, neque Sacerdotem. Ita Sancius l. 2. disp. 6. tunc & Egidius disp. 24. dub. 3. & merito: quia ipsi contrahentes sunt qui efficiunt contractum, & non Sacerdos, neque Deus speciali aliquo modo; ergo & Sacramentum ipsum, quod in solo contractu positum est. Sunt autem ambo unus minister coalis, & duo partiales; quia sic concurrent ad efficiendum contractum: sensus autem dictorum verborum Sacerdotis est, Ego vos declaro coniugios, aut, Ego approbo vestram maritalem coniunctionem.

Et contrahentes non tantum sunt ministri, quando per se ipsos immediate efficiunt contractum matrimonij, sed etiam quando fit per procuratores, ipsi, & non procuratores, sunt ministri, vt aduerterunt Vasquez disput. 3. num. 86. tunc & Basilius libr. 1. cap. 10. quia etiam tunc ipsi sunt qui moraliter dicuntur contrahere; quia quamvis procuratores, & non ipsi, phisicè eliciant consensus, & eos exprimant; quia tamen eos elicunt & exprimunt virtute & commissione ipsorum principalium, & nomine eorum, & pro eius non nomine proprio, neque pro se ipsis; ideo ipsi principales sunt, qui moraliter dicuntur absoluere contrahere, & non procuratores, nisi cum additum, nempe instrumentaliter, seu vt ministri instrumentales. Dicuntur autem ministri instrumentales, non solùm quia virtute & commissione principalium contrahunt, sed etiam quia pro ipsi principalibus contrahunt, eis accipientes alium in conjugem, & non sibi. Vnde consensus, & eorum expressiones, vt sunt a procuratoribus nomine principalium, & pro eis, & vt ad eos moraliter pertinent, dicuntur ad essentiam contractus & Sacramenti pertinere; ob quod principales, pro quibus & quorum commissione fit contractus, non tantum sunt qui moraliter dicuntur efficiere contractum & Sacramentum, sed etiam contractum & Sacramentum suscipere; quia ipsi non tantum sententur moraliter conseruire & verba profiri, sed etiam ea in se habere & suscipere, & non procuratores.

Ex quo fit, neque procuratores, neque Sacerdotem teneri esse in statu gratia, quando fit Sacramentum matrimonij; quia Sacerdos nullatenus illud efficit, neque suscipit; & procuratores non censentur illud efficiere, neque suscipere; quia tamen ipsi principales illud efficiunt & suscipiunt; ideo tenentur esse in statu gratia, & quia illud deficient, & quia illud suscipiunt. Vnde peccatum mortaliter, illud in mortali celebrantes, non nullum quia illud suscipiant (in quo conuenient Doctores) sed etiam quia illud efficiunt, vt contra Sancium disp. 6. docet Vasquez 3. par. disp. 10. num. 38. quia quamvis non sunt ministri contractati, sunt tamen vere ministri, & per se, ex infinitatione Christi; ac proinde illud in mortali efficio, irreuerenter tractant, & non leueri, sed graviter: imò censamus, eos tunc duplex peccatum mortale numero distinctum committere; quia quamvis illud efficiere & suscipere in peccato mortali eodem modo specifico opponantur religioni, sunt tamen quasi duo actus disparati, ac primum duo peccata numero distincta.

Quod si quando matrimonium per procuratores fit, ipsi coniuges sunt ministri, multo melius erunt, quando contrahunt per episolas & per nuntios; quia tunc ipsi sunt qui physice conser-

tiunt, imd, qui per epistolas contrahunt, etiam exprimunt consensus: ac proinde quando fit per epistolas, consensus coniugum, & scriptura quibus exprimuntur, pertinent ad essentiam contractus & Sacramenti; & quando per nuntios, consensus coniugum, & verba nuntij nomine coniugum prolatas, etiam pertinent ad essentiam contractus & Sacramenti.

Et quamvis procurator & nuntius sint instrumenta, quibus principales contrahunt, quia tamen sunt instrumenta humana, & non insensibilia, ut est scriptura, id est procurator & nuntius in amentia aut in ebrietate non possunt validè celebrare matrimonium, quidquid dicant Vasquez & Basilius, quia vterque, vtpote instrumentum humanum, humano modo exercere debet officium suum.

DISPUTATIO IV.

De institutione & obligatione contractus Matrimonij.

DIFFICULTAS I.

A quo fuerit institutus contractus Matrimonij.

DIFFICULTAS non est de institutione contractus matrimonij in Sacramentum, quia huius Sacramenti institutio, sicut reliquorum nouarum Legis, absque dubio fuit à Christo Domino facta; sed est de institutione ipsius contractus ut contractus est, quo mutuum dominium corporum traditur, & est materiale adaequatum, cui ex Christi institutione inest significatio Sacramentalis gratiae sanctificantis.

Conueniunt ergo communiter Doctores, contractum matrimonij fuisse à Deo institutum, quod tradidit Bonifacius VIII. in cap. vnico de Voto & voti redemptione, & insinuat Math. 19. illis verbis: *Quod ergo Deus coniunxit, homo non separat.*

Pro huius communis doctrinæ intelligentia obseruandum est, institutionē contractus matrimonij posse dupliciter sumi: uno modo, pro ordinatione vel quasi ordinatione, qua ordinetur vel quasi ordinetur, contractum matrimonij posse fieri; altero modo, pro prima executione, vel celebratione contractus matrimonij.

Hoc ergo supposito, vt optimè Vasquez disp. I. cap. 2. institutio contractus matrimonij, sumpta priori modo, non fuit facta à Deo, neque ab hominibus, noua aliqua voluntate, aut ordinatione superaddita creationi natura humana; sed ex natura rei, seu ex natura ipsa humana, eius creatione supposita: quia supposita hominum creatione, est in ipsis facultas ad celebrandum contractum matrimonij, seu ad permutanda corpora ad prolis generationem, independenter à noua aliqua ordinatione Dei & hominum, superaddita creationi ipsorum, non minus quam ad permutandas quasi-alias res. Institutio vero contractus matrimonij sumpta posteriori modo, nempe pro prima executione seu celebratione, verè fuit facta à primis parentibus liberè consentientibus, & non à Deo independenter ab eorum consensu, vt diximus Disputatione precedenti, Difficultate IV.

Nihilominus Deus verè dicitur contractum matrimonij instituisse institutione vtroque modo sumpta. Dicitur enim primo modo illū instituisse, quia Deus est auctor naturæ humana, cui eo ipso, seclusa quacumque alia superaddita ordinatione, inest facultas ad contrahendum matrimonium. Dicitur etiam posteriori modo instituisse contractum matrimonij, tum quia Deus peculiariter ex-

citauit interiùs primos parentes ad executionem seu celebrationem contractus matrimonij, quæ fuit prima; & forsan etiam exteriùs fuisse ad id, vt deduci videatur ex eo, quod postquam Deus dicitur adduxisse Heum ad Adam, statim subditur Adam in illa verba prorupisse: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea.* quibus Adam vel consentium præbuit ad matrimonium, vel iam factum supponebat, vt deducitur ex sequentibus verbis, *Quamobrem relinquet homo patrem & matrem, & adhæredit uxori sue.* ex quo appetat, Deum ad hoc adduxisse Heum ad Adam. Tum etiam, quia eorum contractum approbavit, ei benedicendo, Genes. 1. *Crescite & multiplicamini:* quæ verba, quamvis Genes. 1. referantur, credendum est ibi per anticipationē referri, & prolatæ fuisse à Deo postquam Adam Genes. 2. dixerat verba iam relata.

Deus ergo dicitur contractum matrimonij instituisse, & quia est auctor nature humana, cui ex se conuenit facultas ad contrahendum matrimonium; & quia primos parentes interiùs excitauit, & forsan etiam exteriùs fuisse ad primam celebrationem matrimonij, & quia ipsum matrimonium iam factum approbavit.

DIFFICULTAS II.

Vtrum contractus Matrimonij sit licitus & honestus.

Contra hæreticos, qui (vt refert Vasquez disp. I. cap. 3.) contractum matrimonij vt illicitum damnarunt, conueniunt Catholici, eum esse ex suo obiecto licitum & honestum, vt constat ex illo Math. 19. *Quod ergo Deus coniunxit, homo non separat.* & ex Paulo 1. ad Corinth. 7. *Qui matrimonio coniungit virginem suam, bene facit.* & paulò inferiùs, *Si nupserit virgo, non peccauit.* & i. ad Timoth. 4. oppositum dicitur esse doctrina demoniorum, & ex perpetua Ecclesiæ traditione, quam plures ex Patribus expresserunt, quos refert Vasquez vbi supra. Idem quoque definitum est contra hæreticos in Concilio Gangreni can. 1. & in Bracarense I. can. 11. Idem quoque ratio suadet; quia contractus matrimonij est medium apertum & ordinatum ad multiplicationem generis humani, modo rationi consono, mutua videlicet & perpetua corporum traditione.

Quod si obiectas Augustinum lib. de Nuptijs cap. 11. & 12. vbi supponere videtur, matrimonium esse malum, dum ait, matrimonium exculpat tribus bonis proprijs ipsius, nempe prole, fide, & Sacramento (id est perpetuitate seu indissoluibili-

Vasquez.
Concilium
Gangreni.
Bracarense.